

Pod katerikoli krinko fašizem nastopa, v katerikoli obliki se pojavlja, po katerikoli poti se polasca oblast: fašizem — je pobesneli sovražnik in se roparske vojne, fašizem — je brezmejna reakcija in kontrarevolucija, fašizem — je najstrašnejša ofenziva kapitala proti delovnemu ljudstvu, fašizem — je najhujši sovražnik delavskega razreda in delovnega ljudstva.

GEORGE DIMITROV.

NAPREJ

TEDNIK SLOVENSkih PROTI-FAŠISTIČNIH DELAVCEV

Stev. - No. 80. PITTSBURGH, PA., SREDA, 5. OKTOBRA 1938. LEO - YEAR III.

V Sloveniji in v Vojvodini, po vseh krajih prečanske Jugoslavije s podvojeno močjo deluje nemška fašistična propaganda, pripravljajoč teren za Hitlerjev naskok na naše rodne kraje.

Bolj kot kdaj prej, je danes nujna potreba, združevati vse nefasistične sile, za složen in enoten odpor proti fašistični nevarnosti.

Po izdaji Česke

Nemci okupirajo sudetsko ozemlje

Po munchenskem diktatu, vsiljenem Čehoslovaki, so 1. oktobra začele nemške čete zasedati sudetsko ozemlje. Do 7. oktobra bodo v njihovi posesti štirje distrikti sudetskega ozemlja. Okupiranje ostalega se bo izvršilo tekom naslednjih tednov. Nemci proglašajo povsod kamor pridejo obsedeno stanje.

Čehoslovaki, demokratični Nemci in Judje bežijo

S stisnjenimi zobmi in pestmi, z zavpitimi zastavami in z njevo v dušah, se umika češka vojska iz krajev, podarjenih Hitlerju. Češke vojske spremljajo tisoči civilnega prebivalstva, ki bežijo pred Hitlerjem kakor pred kugo. Bežati morajo vsi, ki so se tekom zadnjih let kakorkoli udejstvovali v nefasističnem gibanju, demokrati, socialisti, komunisti, židje, neustrankarji, ki so kadarkoli pokazali svojo zvestobo čehoslovakijski republiki. Bežati morajo tisoči, ki imajo med sudetskimi Nemci kakega osebnega nasprotnika, ker, kakor v Avstriji, tako se tudi v Sudetih godijo strašna zločina fašistov nad demokratičnim ljudstvom. Bežati puščajo svojo premično in nepremično lastnino, bežijo kot reveži brez vsega . . .

„Zbogom Francija“ — piše češki tisk

Razočarani in izdani Čehoslovaki gledajo na razvaline svoje še pred mesecem dni lepo urejene države, katero je razrušil nemški fašistični valjar, podpiran od „zaveznike“ Francije in Anglije. Na obljubljenem garanciji novih čeških mej s strani Francije in Anglije, gledajo Čehi z popolnim nezaupanjem in premišljevanjem, če bi ne bilo boljše sporazumeti se z nemškimi nasilniki. Številni vojaški in civilni posestniki francoskih in angleških odklikovanih, vračajo angleškemu kralju in predsedniku francoske republike medalje in diplome, podeljene Čehoslovakom za zasluge v korist Francije in Anglije. „Zbogom Francija“ se glasioji napisi v čehoslovakijskem v časopisu, ki obsoja prelomitev zavezniške besede s strani Daladijera, največjo izdajo naše dobe.

Poljaki sasedli Tečin

Izkoriščajoč tragedijo Čehoslovake, je fašistična poljska vlada ultimativno zahtevala, da se ji brez odlaganja preda okolica Tečina, kjer med četr milijona prebivalci živi kakih 100.000 Poljakov. Češka vlada je hotela na normalen diplomatičen način urediti zadevo, Poljaki pa so zahtevali brezposojno predajo ozemlja in zagrozili z vojno. Češka se je moralno predala. Poljaki so zahtevali, da se zahtevati.

Sovjetska Unija smatra, da je francosko-sovjetski pakt postal brezpredmeten

Sovjetsko časopisje ugotavlja, da je Daladijer govoril nerazumno, ko je poročal, da je v Munchenu zastopal tudi sovjetske interese. Sovjetska Unija ni bila obveščena o angleško-francoskih načrtih kapitulacije in ni nikoli dala svojega pristanka.

Ker je francosko-sovjetski pakt neločljivo vezan na čehoslovjetski dogovor, je Daladijer z pogaženjem obveznosti napram Čehoslovaki razrdil tudi francosko-sovjetski pakt, piše sovjetsko časopisje. Francija je z izdajo Čehoslovake vstavila položaj, ki je najbolj nevaren za francosko ljudstvo samo. Z munchenskim dogovorom je Francija izgubila vse zavezništve in stoji danes stisnjena od Nemcev, Italijanov in na jugu od Španije. Francija je izgubila pomen veselite . . .

Angleški in francoski parlament zasedata

Angleški parlament je bil sklican v pondeljek in razpravlja o nastali zunanepolitični situaciji, povzročeni s Chamberlainovimi pokloni pred Hitlerjem. O Čehoslovaki skoraj ne govorijo, povdarja se samo, da je rešen mir. Opozicija, laborski in konservativni parlamentarni napada kapitulacijo pred fašisti, izdajo Čehoslovake in predlaga nezaupnico. Izgleda, da bo Chamberlain dobil večino in polnomočje nadaljevati dogovore s Hitlerjem in Mussolinijem.

V Franciji se je parlament sestal v torek. Na vprašanje, če naj se zunanepolitična debata odloži ali ne, je prišlo do glasovanja, pri katerem so za Daladijera in za odlaganje debate glasovali poslanci vseh strank (538) razen komunistov (75), ki so glasovali proti. Najbolj je presenetljivo, da za Daladijerovo politiko glasovali tudi socialisti, ki so tudi sicer pozdravili Daladijerov „usep“ v Munchenu.

Amerika na strani Čehoslovake, proti fašizmu

Svobodoljubno in demokratično ameriško ljudstvo je ves čas evropske krize bilo brez izjeme na strani Čehoslovake. Temu splošnemu ljudskemu razpoloženju se niso mogli zopredstaviti niti najreakcionarnejši veliki časopisi, med katerimi ni bilo takega, ki bi si upal odkrito zagovarjati fašistične zahteve.

Obsodba Amerike nad izdajstvom Francije in Anglije ni nič manjša, kot obsodba Hitler-Mussolinijevega postopanja. Predsednik Roosevelt je v zadnjih dnevih napetosti poslal vsem evropskim državnikom pozive in apele, da mirnim in pravičnim potom rešijo sporna vprašanja. Za te pozive so se v Parizu in Londonu sicer lepo zahvalili, niso jih pa vpoštevali. Kapitulirali so, kar Roosevelt ni predlagal.

Manifestacije in demonstracije za Čehoslovako

Po širni Ameriki se vršijo veliki shodi in manifestacije za Čehoslovako in proti fašističnemu nasilju. Nemški konzulati se pikestrajo. Na shodih sodelujejo vse skupine in stranke, uničenje institucije, preko vseh strankarskih in verskih razlik. Na vseh shodih se podčrtava poslanica češkega naroda, ki glasi: ODLIKITEV SE NI PADLA, ONA STOJI PRED NAMI. PRIPRAVLJAMO SE NA PRIHAJAJOČ, VELIK IN ODLOČILN BOJ.

Stališče Z.S.S.R.

Litvinov obsodil popuščanje in kapitulacijo pred napadalc. ZSSR je bila pripravljena izpolniti vse obveznosti napram Čehoslovaki in odklanja odgovornost za posledice Chamberlain-Daladijerove politike.

V času najgusnejše izdaje Čehoslovake s strani Daladijera in Chamberlaina, je Sovjetska Zveza trdno stala pri svojih obveznostih. Čehoslovško-sovjetski pakt je vezal ZSSR, da prisloži na pomoč, če bi bila Čehoslovaka napadena in če ji pomaga Francija. Sovjetska vlada je storila vse predpriprave za najizdatnejšo pomoč in celo preko tega je z uspehom pritisnila na Romunijo, da ji je dovolila prevažanje vojske skozi Romunijo v slučaju izbruha vojne na česko-nemški meji. (Po izdaji Chamberlaina in na njegov pritisk, je Romunija dovoljenje pozneje preklicala.) ZSSR je zagrozila Poljski, da bo preklicala nenapadalni pakt, če bi Poljska napadla Čehoslovako. Sovjetska vlada je urgirala posvetovanje francosko-česko-sovjetskega generalštaba, za praktične priprave skupne akcije v slučaju potrebe. Stori. Je vse in še več, kakor ji je nalagal pakt.

Na zasedanju Zveze Narodov v Zenevi, je sovjetski komisar za zunanje zadeve Maksim Litvinov v daljšem govoru, (ki je bil v Združenih državah odajan po radiju) jasno obrazložil stališče sovjetske vlade.

Navajajoč slučaj Kitajske, Egiptove, Španije in Avstrije in sedaj Čehoslovake, je Litvinov konstatiral, da so napadalcem uspeli le zato, ker se člani Društva Narodov niso držali obveznosti, katere jim nalaga pakt ženevske institucije, ker so se umikali pred agresorji. Primerjal je te člane Društva Narodov z ognje-sci, ki paradirajo le dokler ne izbruhne ogenj, ki pa se skrilejo, kadar plati zvona označuje izbruh požara. Taka politika umikanja je ojunacila napadalce, ki so se nezakonovno mogli javno združiti v veliko napadalno zvezo. Društvo Narodov razpravlja o železnih signalih, o prodaji narkotičnih sredstev, zbira statistične podatke itd., za ohranjenje miru, ki je glavna in najvažnejša naloga Zeneve, pa se institucija za katero davkoplačevalci raznih držav prispevajo 30 milijonov švicarskih frankov letno, pa se ničesar resnega ne podvzema.

Škodljivost in pogrešnost take politike popuščanja je tako očitna, da ne potrebuje dolgega obrazlaganja. Danes, v momentu, ko se mirirajo temeljni organizacije, v katero polaga nade naša generacija, danes ko se množijo seznanjeni žrtve agresije, mora vsaka država zavzeti jasno stališče in prevzeti za svoje postopanje vso moralno odgovornost pred sodobniki in pred zgodovino.

Sovjetska vlada odklanja vsako odgovornost za dogodke, ki se odigravajo in za težke posledice, ki morajo neizbežno nastopiti.

V današnjem momentu britkega razočaranja, Sovjetska Zveza ne obžaluje, da je predlet vstopila v Zvezo Narodov. ZSSR je dala Zenevi silo 170.000.000 naroda za ohranitev miru in se je trudila izvajati sklepe Društva Narodov, tudi kadar niso bili v skladu s posebnimi interesi sovjetoj. V vseh slučajih agresije, (Etiopija, Kitajska, Španija, Avstrija, Češka), je Sovjetska Unija zahtevala podvzemanje energičnih korakov proti napadalcem, ki pa so ostali brez odziva. Ni naša krivica, da so bili naši predlogi odbiti, odgovornost morajo prevzeti oni, ki so naše predloge onemogčili, je zaključil Litvinov.

Iznašajoč kaj je vse povzela ZSSR za obrambo Čehoslovake, je Litvinov obžaloval, da so bili podvzeti drugi koraki, ki so dovedli do kapitulacije. Kapitulacija ne bo imela dobrih posledic, ona vodi v katastrofo. Vojna ni preprečena, samo odložena je za kratek čas.

GREEN POMAGA REAKCIJI

Napoveduje boj novemu dealu in organiziranemu delavstvu, ki zavrta njegovo politiko

Svoječs se je moralo delavstvo boriti le proti reakciji velikega kapitala, toda danes se mora braniti tudi pred voditelji pri Ameriški Delavski Federaciji.

Green, Woll, Frey in Hutchinson, glavni predstavniki ADF, naznanjajo pred konvencijo, da bodo delovali proti NLRB., proti Wagnerjevemu zakonu in proti programu predsednika Roosevelta. To stališče zavzemajo vkljub temu, da je rank in file proti taki reakcionarni politiki, ki vodi ameriško delavstvo v propad.

Nedavno je državna federacija ADF v Pennsylvaniji ostro obsodila Greena, ki ji je priporočal, da voli in agitira za reakcionarnega republikanskega senatorja Davisa. Isto se je zgodilo tudi v drugih državah, kjer Green podpira največje delavske nasprotnike.

Te dni se vrši konvencija ADF, ki bi morala te zadeve enkrat za vselej rešiti in zadržati pravo pot, obvezno ne samo za delavce temveč tudi za njihove voditelje. Če se bo kaj takega zgodilo, je težko reči, kajti delegacija ADF je šestokrat bolj podložna Greenu kakor pa svojim članom. Poleg tega pa delegacija ne odločuje takih važnih vprašanj. Večino imajo v žepu ljudje kot Frey, Woll, Hutchinson, Wharton in ostali s svojo mašino. To je razlog, da se vodstvo ADF malo ozira na želje članstva.

Postopanje William Greena je zbudilo pri članstvu že mnogo srda in smelo rečemo, da bo temu naredilo enkrat konec. Znaki za složno sodelovanje ADF z CIO in raznimi progresivnimi skupinami za izboljšanje delovnih prilik, so bolj in bolj pogosti. Na delavski praznik (Labor Day) je v mnogih krajih članstvo CIO, in ADF manifestiralo skupaj. Tudi v volitvah bodo CIO in ADF marsikje skupaj nastopile, kar je dober dokaz, da se delavstvo zaveda, da v slogi je moč!

FAŠISTI ZA PLEBISCIT NA HRVAŠKEM

Mussolini v Trstu in Postojni

Mussolini je obiskal Trst, kjer je v svojem govoru napadel Čehe, od katerih je zahteval, da priznajo samodolčno narodnih manjšin, ne samo nemške temveč tudi madjarske in slovaške. Govor Mussolinija je bil značilen tudi vsled tega, ker je močnejše njegove besede razumeti tudi tako, da imajo pravico samoodločbe in odepitve tudi nesrbski narodi v Jugoslaviji, a to so predvsem Hrvači in Slovenci. Da je na tej razlagi Mussolinijevih besed nekaj resnice, prča pisanje pittsburske „Nezavisne Hrvatske Države“, ki je vzdrževana od Italije in ki je istočasno začela kampanjo za plebiscit na Hrvatskem. Pravijo, da obstaja med Hitlerjem in Mussolinijem dogovor, po katerem bo Hitler podpiral Italijo pri njeni ekspanziji, ki ima kot svoje najbližje cilje v mislih Slovenijo in poleg vse Dalmacije še dober del Bosne in Hercegovine.

Španiji tudi grozi Chamberlainov „mir“.

Razširjajo se vesti, da se je v Munchenu govorilo tudi o Španiji, za katero so baje našli takole rešitev:

Barcelonsko vlado in generala Franka je treba prisiliti na to, da se sporazumejo in sicer tako, da se španska republika pretvori zopet v monarhijo, s princem Don Juanom kot kraljem. Druge vesti pravijo, da je Anglija pristala na to, da se špansko vprašanje reši po Mussolinijevi želji, s podpiranjem fašistov do zmage Chamberlain baje pritiska na Daladijera, da se pridruži temu načrtu.

Ljudstvo v Jugoslaviji za Čehoslovako

V kritičnih dneh Čehoslovakega naroda, se je ljudstvo v Jugoslaviji z vsjo odločnostjo postavilo na stran bratske republike in proti fašistom. Stotisoči so se javili kot prostovoljci za česko armado, ko je odhajal iz Jugoslavije vlak za vlakom s česki rezervisti, ki so bili mobilizirani, so na vsakem vlaku našli skrite Srbe, Hrvate in Slovence, ki so se skrivali hoteli pridružiti česki armadi. Manifestacije simpatij so se množile po vseh pokrajinah in slabo se je go-dilo v marsikaterem kraju belogavičarjem, (z nemškim fašizmom simpatizirajoči v Jugoslaviji po ukazu iz Berlina nosijo bele nogavice), katerim je preveč zrastle greben.

Stališče vlade ni popolnoma jasno. Čitali smo izjavo, da je Belgrad opozoril Madjare, da se bo držal pakta, ki Jugoslaviji nalaga pomoč Čehoslovaki, v slučaju madjarskega napada. Pozneje je bila ta izjava preklicana. Proti vedno hujši nacistični propagandi, ki tajno zahteva izvedbo plebiscita na Štajerskem, Kočevskem in v Vojvodini, vlada ni nič ukrenila.

MIR NA TRHLI PODLAGI

HITLERJEVE BESEDE IN NJEGOVA DEJANJA

Ob povratku iz Munchena, je prinesel Chamberlain s seboj polo papirja, s katero je angleški premijer poskusil po-cukrat pekoči občutek izdajalstva nad Čehoslovako in kapitulacije pred germanskim fašističnim imperijalizmom. V tem dokumentu podpisanim od Hitlerja in Chamberlaina, izjavljata oba državnika, da med Anglijo in Nemčijo nikoli ne bo prišlo do vojne, da bodo vsa sporna vprašanja reševali mirnim potom. V kolikor je ta izjava s Chamberlainove strani resno mišljena je vprašanje. Gotovo pa je, da Hitlerja ta pola papirja ne bo niti najmanj zadrževala pri nadaljevanju njegovih zavojevalnih načrtov. Razen Chamberlaina ve vs svet, da Hitler doslej ni držal v nobenem slučaju svojih besed. Samo naiv-

Naprej v delavski tiskarni

Ovestilo naročnikom in prijateljem lista.

Naročnikom in vsem prijateljem lista sporočamo veselo vest, da se je ta številka lista tiskala že v novi tiskarni, kar opazite tudi sami na prvi pogled po zunanji obliki „Napreja“.

Težave in zapreke, ki jih ima delavski list na „tujem“ slovenskem jeziku v privatnih tiskarnah so ogromne in so nas nepopisno zadrževale pri vsem našem delu. Te težave bodo sedaj skoraj popolnoma odpadle, ko tiskamo list v delavski tiskarni, kjer se čutimo doma in med svojimi, kjer ne bomo več odvisni od raznih kapric tiskarskega podjetnika.

„Naprej“ se tiska sedaj v hrvaški delavski tiskarni, ki se je prejšnji mesec preselila iz Chicage in ki tiska tudi „Radnički Glasnik“. Preurejevanje Doma in tiskarne se je zavleklo bolj kot smo računali. Ker nismo hoteli pristati na podaljšanje neugodnega dogovora v prejšnji tiskarni, nam je „Slavija“ odklonila tiskanje, hoteč nas prisiliti v nekaj, kar nismo mogli sprejeti. To je bil vzrok izostajanja lista, za katerega prosimo vse naročnike oproščenja.

Neredno izhajanje v septembru mesecu se je naravno odrazilo v delu naših prijateljev v nasebinah, ki seveda niso mogli obnavljati naročin in pridobivati novih čitateljev za list, ki ga niso mogli pokazati. Zato je treba sedaj s podvojeno močjo nadoknaditi zamujeno. Toplo apeliramo na vsakega posameznega prijatelja lista in na obstoječe odbore v velikih nasebinah, da brez odlaganja in z podvojenimi močmi storijo vse, da se čimprej obnovi zaostale naročnine in da se „Naprej“ čimbolj razširi med slovenske delavce.

Premagali smo eno velikih ovir našega napredka. Z novimi silami, stoječ na trdnjejši podlagi kot doslej, bomo nadaljevali tam, kjer smo v zadnjem času zastali.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA.

JUNASKA SMRT S. MATIJA MODICA NA BOJIŠČU V ŠPANJI

Pismo s. Matešiča, ki leži ranjen v bolnišnici

Sporočam, da se nahajam v bolnišnici. Ranjen sem bil v dno stran proti skoki Zveze, v noči 14. julija. Rana je težka, zdravniki pa pravijo, da ni prenevarna.

Istega dne je padel v bojih naš nepoznan sodrug in hrabri borec Matija Modic, katerega v Timmsu in Kanadi poznate kot vzornega delavskega tovarisa in vnetega antifasista. O njegovi smrti sem zvedel od vojaka, ki so ga videli ležati v krvi, mrtevca. (Več poročil vojakov, ki so videli ležati svoje tovarise v krvi in jih zato proglasili za mrtve, je bilo preuranjenih. Ranjenca so pozneje pobrali in v bolnišnici spravili k življenju. Upajmo, da je to slučaj tudi s sod. Modicem. Op. Ured.).

Dva dni pred njegovo smrtjo sva se z Modicem srečala in pogovarjala o raznih zadevah. Dobro sva bila razpoložena, ker sva imela okusno francosko cigareto, katere so nam poslale slovenske žene in dekleta iz Francije. Kakor vedno je bil Matija tudi v tem najljubšem zadnjem razgovoru trdno prepričan o zmagi španskega ljudstva nad fašisti in izražal je svojo zadovoljnost, da se

nahaja med onimi, ki so s svojo krvjo pripravljali pomagati pri osvoboditvi španskega naroda. Istega dne je po pripovedovanju vojakov padel tudi Viktor Gorupec, ki je bil kakor Modic poročnik v Španski armadi. Gorupec ima brata v Hamiltonu.

Več o obeh padlih junakih in o vsem drugem pišem pozneje. Za sedaj nisem sposoben več pisati, ker pišem v postelji.

Matija je bil poročnik v bataljonu „Dimitrov“ in je bil pri prostovoljnih zelo priljubljen in od komande visoko cenjen. Padel ni zaman. 14. julija smo naskočili fašistične postojanke in po večurni borbi smo jih tudi zavzeli, ter napravili večje število ujetnikov in zasegli veliko vojnega materiala. Iz zavzetih vršnih postojank bo naša vojska lažje napredovala. Vkljub vsem težavam in zaprekam, kljub neprecenljivim izgubam napredujemo in zadajamo fašistom udarce za udarce. Zmaga bo na naši strani, na strani svobode, pravice in napredka.

GEORGE MATEŠIČ, SRI Plaza Altozano No. 192 Barcelona, Spain.

java preklicana. Proti vedno hujši nacistični propagandi, ki tajno zahteva izvedbo plebiscita na Štajerskem, Kočevskem in v Vojvodini, vlada ni nič ukrenila.

V marcu 1936, je Hitler predlagal nenapadalne pakte zapadnim in vzhodnim sosedom Nemčije, zahtevajoč od njih, da se odrečejo obstoječim medsebojnim prijateljskim paktom na podlagi kolektivne sigurnosti. V tej zvezi je svečano izjavil:

„Moj predlog je splošen in velja za vse sosedne brez izjeme. Nanaša se tudi na čehoslovako in na Avstrijo. . .“

Le norci so verjeli volku v ovčji koži.

V maju 1935 je Hitler pred rajhstagom izjavil, da bo Nemčija spoštovala dogovor v Locarno, ki predyideva demilitarizacijo obmejnega Rheinlanda. V marcu 1936 je pogajal svojo besedo in izvedel obsežno militarizacijo.

29. septembra 1938 je dal Chamberlaino obljubo, da se z Anglijo ne bo nikoli vojskoval . . .

Gorje onim, ki lahko verjamejo!

7. septembra je bilo tri leta, odkar je umrl slavni francoski pisatelj Henry Barbusse.

1. septembra je pričelo v Sovjetski Zvezi novo šolsko leto. V ljudske šole v RSFSR je vpisalo 20.700.000 otrok, dva-in-pol milijona več kot lansko leto.

Napočitnicah v USA

Louis Zdravje, Kirkland Lake, Canada

Dolgo sem že želel in se trudil dobiti pri delodajalcu plačene počitnice in jih nazadnje dosegel. Kam? Z ženo sva se sporazumela, da bi bilo lepo, enkrat pogledati v Združeno državo.

Prilika se je ponudila, ker je baš ta čas prišel k nam v Kanado na obisk upravnik "Napreja" Matt Spoler, s katerim sva se sporazumela, da ga spremimo na poti nazaj v Pittsburgh.

Nestrpno smo pričakovali našega Matijo in zelo sem se razveselil pri pogledu na nje in njegovo soprogo, ki ga je spremljala na daljni poti. Nista mogla zatajiti svoje priste slovenske krvi in njuno svobodno ameriškano obnašanje nas je takoj zblizalo. Nismo še navajeni na ameriške obiske, pa smo bili malo v skrbeh, kako se bosta Amerikanca počutila pri nas. Upamo, da je bilo vse O. K. Za oster, severni zrak, na katerim je Spoler vsak večer tožil in se stiskal za vrat, za te naravne pojave, pa nismo mi krivi.

Ko je Spoler svoje posle dovršil, smo po naših klukastih in puklastih potih odpotovali proti jugu. V North Bayu, ki je razguto turistično mesto, je bil cel semenj za naše žene, ki so hotele kupiti ne vem koliko spominčkov in daril. Kakor povsod pozneje smo že takoj tukaj na severu srečavali mnogo dela željnih oseb, ki so nas s palci prosile za "lift" v kavi.

Čez Toronto smo dospeli v Hamilton, kjer smo obiskali J. Starra in njegovo nevesto iz Kirkland Lake, M. Oreškovič, ki sta se rayno pripravljala na poroko. Hiteli smo naprej v Windsor, kjer sva pred leti živela z ženo. Sestali smo se z raznimi stariji znanci in se po letih spet enkrat videli z sorodniki, z družino Bernik. Na meji sem moral strogo obljubiti, da se najpozneje po desetih dneh vrnem v Kanado in bili smo v Detroitu.

Sestanek in pogostitev pri rojaku J. Kotarju mi bo vedno ostal v spominu. Osebnost sem se spoznal z mnogimi prijatelji "Napreja" v tem velikem mestu. Na vprašanja sem slišal enake odgovore: Ni dela, nihče nima zaslužka. Kako res je to, sem se imel priliko prepričati sam, ko sem naslednje jutro opazoval vhod v Ford-Lincolnov tovarno.

Pri družini Kapel sva z ženo našla prepotreben počitek. Hčerka in sin rojaka Kapela sta nam drugi dan za slovo odigrala nekaj slovenskih pesmi na piano, ki so napravile na nas velik utis. Kaj takega si mi v Kirkland Lake še ne moremo privoščiti, čeprav imamo že precej doraščujoče mladine. Po kratkem obisku pri Frank Modicu, kateremu je Kirkland Lake poznane že od prej, smo bili spet na poti v Cleveland, v glavno slovensko mesto v Ameriki. Vozili smo se skozi več lepih mest. Cesta pelje čez lepo obdelana polja, mimo prijaznih farm. Z ženo sva se potila v hudi vročini, Matt in Elsie Spoler pa sta bila menda kar zadovoljna, da v Združenih državah ni tako hladno kot je pri nas na severu.

Če bi nam nihče ne povedal, da je St. Clair v Clevelandu slovenski, bi to tudi sam spoznal, ker napisne table trgovin in obrtnikov same to povedo. Mimo Slovenskega Doma smo je zavili k Tilki in Ivanu Beniger, na sestaneke zastopnikov in prijateljev "Napreja". Morda še hušje kot po drugod, stoji zadeva z delom v Clevelandu. Že na poti smo videli povsodi številne napise "WPA Work", katerega žal v Kanadi še nimamo. Kogar koli sem v Clevelandu vprašal, vsak mi je povedal, da nima dela, ali pa da dela samo na cesarskem delu.

Obiskal sem seveda slovenske domove na St. Clairju in Collinwoodu, tiskarno "Enakopravnosti", "Cankarjev Glasnik" in razne druge institu-

cije ki pričajo o delavnosti slovenskih priseljencev. Vsem, ki so naju tekem obiska v Clevelandu vodili po mestu in nam razkazovali številne zanimivosti, se najlepše zahvaljujem. Za slovo od te največje slovenske naselbine nam je rojak J. Hrvatin pripravil pravi primorski obed. Z lepo slovensko pesmijo se je zaključilo naše kratko bivanje v Clevelandu, kamor me še vleče.

Po mnogih klancih in ovinkih, mimo mnogih naselbin kjer naši rojaki spravljajo na dan črno zlato, smo se bližali Pittsburghu, kjer smo našli zatočišče pri Elsini mami, Mr. in Mrs. Randa. Iz balkona hiše, ki leži na enem od tako številnih hribov Pittsburgha, sva gledala na to svetovno svetovno znano mesto železa in jekla. Pa ni življenja v tem mestu, dimniki počivajo, ljudje počivajo. Bila je največja vročina, po meni pa je spreletaval mrzli polt, ko sem slišal prijatelja Freda, da je letos delal vsega skupaj 16 dni. Ni dela, ni kruha... Po parkih sedi mnogo ljudi čez dan, slabo so oblečeni in menda bolj lačni kot sivi. Ko sem ogledoval razne zanimivosti, nebotičnike, Cathedral of Learning, Museum, palače, mostove, vzpenjače in življenje na ulicah, nisem imel dobrega občutka. Vse je lepo, veliko, mogoče dragoceno in imenitno, toda kaj pomenijo vse te reči, če pa ljudje, ki so vse to zgradili, sedaj žalostno, brez dela, brez kruha in brez upanja prebivajo naokoli?

Bili smo v Slovenskem domu na Butler St., ki se seveda s St. Clairjem ne more meriti. Dom pa je velik, lepo urejen in je središče slovenskega društvenega in kulturnega življenja. Rojakom, ki so postavili in ki vzdržujejo to postojanko, gre gotovo vse priznanje.

Ne bom na dolgo razpravil mnogoterih utisov iz potovanja po USA, ki ni bilo le prijetno, temveč tudi poučno in polno razvedrila. Zahvaljujem se vsem znancem za lep in prijazen sprejem, ki nama bo ostal v trajnem spominu in vam kličem: Živeli, in dobro došli v naš Kirkland Lake.

Na povratku domov sva se ustavila pri Niagara Falls, kjer so nas pošteno preiskali in spustili spet v Kanado. Tudi v Torontu, kjer sem se zadržal, sem obiskal nekaj rojakov, ki se tudi tožijo na pomanjkanje dela. Zadovoljna nas srečna pa je rojakinja Ipavec, s katero sva bila znana že od prej. Ko sem ji priporočil "Naprej" se je lepo zahvalila za nasvet, katerega pa ne more vpoštevati, ker je njen mož v kompanijski uniji, ker ima vedno dovolj dela in ker je naročnica na "Ave Marijo". Tam, kjer se kompanijska unija tako lepo družijo z "Ave Marijo", naš list res ne spada. Pri drugih rojakih, ki seveda niso v kompanijski uniji, temveč v delavski, so se na "Naprej" radi naročili. Po toplom slovesu od družine Stangel sva sedla na vlak in po 12 urah izstopila v Kirkland Lake, v našem živahnem, veselem in hladnem mestu.

KAKO RASTEJO MESTA V JUGOSLAVIJI

Kako se razvija pri kakem narodu trgovina, obrt in industrija, kako se dviga blagostanje kakega naroda, dobro pokaže razvoj večjih centrov tistega naroda. To velja brez nadaljenega tudi za Slovence.

Praga si je v 15 letih povečala prebivalstvo za 50%, Rim v 25 letih za 110% itd.

V Jugoslaviji pa je prebivalstvo mest naraslo v letih 1921—1931 takole:

Beograd	za 140%
Zagreb	" 81%
Ljubljana	" 12%
Maribor	" 8%
Celje	" 2% itd.

— Iz Italije poročajo, da Mussolini pripravljajo dve novi diviziji, katero hoče poslati v Španijo. Dosedanjih 100.000 italijanskih vojakov je premalo za nadaljno fašistično ofenzivo.

Razno iz Cheswicka, Pa.

Razmere pri nas so še vedno slabe. Rov v Rural Ridgeu je pač začel obratovati malo boljše, toda kompanija pazno skrbi in diskrimira med odpadnimi bivšimi delavci. Vsakega gonijo pred zdravniška, ki najde "vzrok" pri vsakem, ki je znan kot zaveden unijski borilec. Na njegovo mesto pa vzamejo novega delavca, ter tako povzročajo zmedo in revščino. Namen tega postopanja je jasen. Družbe namreč vedo, da se premogarji premalo zanimajo za svojo organizacijo.

Razkol v delavskih vrstah, pritisk reakcije na novi deal, bodoče volitve, svetovno politično situacijo, hočejo družbe izkoristiti v svojo korist. Zato je sedaj delujejo na tem, da se oslabi U. M. Workers z diskriminacijo in proti-unijskim postopanjem do prihodnjega aprila, ko poteče pogodba. Že se slišijo vesti, da so na delu agenti William Greena, ki delajo na tem, da bi Progressive miners unija dobila kako koreniko v Pennsylvaniji, katera bi do aprila poglala premoškarskim baronom novo upanje, da razbijejo U. M. W.

Vzemimo za primer poset članov U.M.W. na rednih sejah. Izmed stotin članov pride na sejo le kak odstotek in še ti niso vsi zavedni. Veliko jih je, ki se sploh ne zavedajo političnega značaja bodočih volitev, ki so za premogarje najbolj važne. Važne so zato, ker če zmagajo republikanci, bodo družbe skoro gotovo skušale razbiti našo organizacijo. Kaj bi to pomenilo tudi za ostalo delavstvo, pa prepuščam posameznikom v razmišljenje.

Gibanje za narodni dom v naši okolici lepo napreduje. Klub v Acmetoniji šteje okrog 80 članov, ki komaj čakajo dneva, da se prične z aktualnim delom. Odbor kluba gleda za nakup primerne zemljišča, kjer naj bi stal dom.

Naša okolica šteje precej lepo število družin, katere bi morale delovati, da se čimprej zgradi svojo skupno hišo, v kateri bomo lažje reševali svoje delavsko-politične probleme, ko bomo tesnejše povezani medseboj. Lastni dom nas bo še bolj združil.

Evangelij, da je lastnina nedotakljiva v Ameriki, velja samo za kapitaliste, in čakajo da pride v finančne stiske, pa ti vzamejo hišo, za katero si garal in šparal celo življenje. Tak rop so izvedli bankirji oziroma mestna uprava v Forest City pri našem zavednem rojaku Martinju Pavšku, ko so prodali njegovo hišo za davke. Streha zavednega delavca ni varna, varno pa je samo veliko bogatstvo in kapital Wall Streeta.

Lovci v naši dolini že delajo na srne in zajce. M. Pavšek pravi, da bo šel na medvede, (mogoče nad tiste, ki so mu vzeli hišo?). Klemenčič, Leskovec in drugi so strastni lovci, škoda je le, da niso bližje Čehoslovake, da bi pobili vse nacijske zverine, da bi bil mir pred temi hijenami v človeški podobni. Bratski čehoslovški narod ima v naši okolici precej simpatij. V New Kensingtonu se je že organiziral pomožni odbor, ki deluje za finančno pomoč, kakor tudi za prostovoljce, če bo treba.

Tukaj je velika elektrarna Duquesne Light, ki zalaga Pittsburgh in okolico z rashtim svetljavom. Družba ima tožbo z organiziranimi delavci CIO. Unija je zmagala pred delavskim odborom, toda ker ima družba na razpolago milijone, se še vedno upira delavstvu. Pravijo, da družba ni mogla dobiti odveta, ki bi bil zastopal kompanijsko unijo, dokler niso dobili nekega odveta, ki je menda sin jugoslovanskega konzula v Pittsburghu. — M. P.

Dopisi iz slovenskih naselbin v Ameriki

Složnost delavstva zmagala v stavki

Kansas City, Kans. — Naših Kansas je stopil te dni velik korak naprej v delavskem gibanju. Odlčnost delavstva je s sedečo stavko prisilila veliko podjetje na respektiranje delavskih pravic in zahtev.

9. septembra je pri Armour Packing Co. izbruhnila stavka, ki je obljela vseh 1.800 delavcev, in ki je zadivila s svojo discipliniranostjo celo mesto. Stavko je vodil lokal 232 CIO.

Povod za stavko je dalo postopanje kompanije. Šest delavcev, katerim je kompanija natovorila preveč dela, tako da ga niso mogli izvršiti, je zaprosilo za dodatno pomoč. Kompanija se ni ozirala na pozive preobloženih delavcev, katerim ni preostalo drugega, kot da so 31. avgusta prenehali z delom, da tako z vsvo restnostjo pokažejo, da se ne da v Hide Cellar departmentu delati z samo šestimi ljudmi, kadar se kolje na veliko. Šele ko so delo za šest ur ustavili je prišla stvar pred kompetentni odbor, ki je priznal upravičenost delavskih pritožb in ki je tudi sklenil, da se ima tem šestim delavcem plačati za tistih šest ur, v katerih so v znak protesta upravičeno prestali z delom. Cela vsota, ki bi jo kompanija morala plačati šestim delavcem za izgubljenih šest ur je znašala malenkost od \$22.09. Kompanija pa se sklepa odbora ni držala, ter ni pri plačilu 9. septembra izplačala šestim delavcem pripadajočega zneska za izgubljene ure. Unijski odbori so stvar raspravljali in opozorili kompanijo na sklep odbora. Stvar ni šla več za \$22.09, temveč za princip ali se dopusti, da podjetje samovoljno sabotira izvrševanje sklepov odbora. Celokupno delavstvo je ustavilo delo.

Pri Armour Co. je od 1.800 zaposlenih delavcev in delavk bilo 70% organiziranih. Organizacija je sklenila sedeči štrajk, ki je pričel 9. septembra in ki je trajal štiri dni. Unijski komitet je pustil ženske delavke iz tovarne, da so mo-

gle od zunaj pomagati stavka-jočim. Vrle žene so odlično skrbele za hrano. Kdor ni ni dobil hrane od doma, temu je posrbel vse potrebno unijski urad. Veliko pomoč so stavkujoči imeli od drugih delavcev, ki niso skrivali svojih simpatij. Po štirih dneh je bila stavka dobljena. Tekom stavke so se priključili uniji še neorganizirani in sedaj je 99% zaposlenih zapisanih v unijo. Ko se je v torek pričelo z delom, je unijski odbor stal na vratih in pregledoval unijske karte. Kdor še ni imel članske karte, je moral prvo na unijo in ko je dobil karto je mogel na delo. Red in disciplina je bila vzorna. Kompanija je ponovno klicala policijo in zahtevala je pomoč tudi od governerja iz Topeke. Ker pa ni bilo nobenega nereda, ker se delavstvo ni dalo provocirati, je bil polen mir in red. Governar ni imel prilike posredovati z oroženo silo.

V stavki so bili možje in žene, delavci bele, črne in rume- ne rase — a vsi so bili složni in enotni v boju za svoje pravice. Veliko priznanje gre bratom Slovencem in Hrvatom od SNPJ in HBZ, ki so se stoprocentno dobro in solidarno držali ves čas stavke. Posebno se je izkazala rojakinja Julija Zagar, ki je dobila tudi zapisniško priznanje pri društvu "Bodočnost" št. 408 SNPJ. Samo tako naprej Julija!

Stavka nam je pokazala koliko se da doseči, če je delavstvo složno in enotno preko vseh ras, ver in strank. Kadar gre za kruh in delavske pravice, kadar gre za našo svobodo in bodočnost, pojdemo složno in enotno v boj in zmagovali bomo.

Lokal 232 CIO ima seje vsak petek zvečer v hrvaškem-slovenskem Narodnem Domu. Udeležujte se unijskih sestankov, utrjuje na sestankih, kar se je pridobilo in pripravljajte tla za nove in večje uspehe.

Mary Kvaternik.

Z agitacije za list v Library, Pa.

V nedeljo 18. septembra sem se podal na agitacijo v Library, Pa., v eno od naših aktivnejših naselbin. Prišel sem v Slovenski Dom ravno ko so imeli sejo Kluba. Ko se je seja končala me je povabil rojak Jurjevč da spregovorim par besed. To sem tudi storil. Po seji smo šli na agitacijo z našim zastopnikom Geo Lিপovšekom in ta dan popoldne smo dobili 5 novih naročin in 4 obnove.

Naselbina Library, Pa. je ena od najstarejših v Zapadni Pennsylvaniji, in ena od najnaprednejših. Imajo velik in lepo urejen dom in samostojno društvo, katero zelo dobro stoji. Imajo pevsko in dramatsko društvo, več društev SNPJ, SSPZ, JSKJ. Med rojaki so na društvenem polju najaktivnejši, Frank Stremljan, zelo zaveden in resen odbornik več društev in Doma; Jakob Dolenc, lastnik trgovine, eden naših prvakov v naselbini, Ocep, pred. Doma; Jurjevč, krojač; Groznik, in drugi.

Sedaj rudniki obratujejo in delajo vsak dan, tako da se so v zadnjih par tednih razmere izboljšale. Glavno zanimanje je sedaj med našimi rojaki za prihodnje volitve v Pa. Večina se seveda strinja, da je potrebno pomagati New Deal in njegove kandidate v prihodnjih volitvah. Veliko zanimanje je tudi za sedanje razmere v Evropi. Vidi se da bo dobila Čehoslovaska Republika moralno in ako bo potrebno finančno podporo med našimi rojaki v boju proti Hitlerju.

Eden od naših rojakov v Domu mi je rekel, da je bil v rudniku zelo hudo pobit D. Young, podpredsednik Pitts-

burgh Coal Co., eden od najhušjih prigrijačev rudarjev in velik nasprotnik organiziranega delavstva. Prebit mu je hrbet in ledica. Pa ga nobeden rudar ne obžaluje.

Matt Spoler.

Naznanilo za Detroit

V nedeljo dne 13. novembra priredijo hrvaška, srbska in slovenska društva IWO skupni koncert z plesom v Romunskem domu na 1423 Farnsworth Ave., Detroit. Program se prične točno ob 3 uri popoldne. Pri programu bodo sodelovali v prvi vrsti hrvaški, srbski in slovenski igralci, za ples pa bo igral dobro znani tamburaški zbor "Bodočnost". Program koncerta bo eden najbogatejših ter vsled tega prosimo vse, da posetijo ta koncert v čim večjem številu. Dalje apeliramo na vsa ostala društva, da ne prireajo veselice na isti dan, kar bodo naša skupna društva tudi rada upoštevala.

V nadi, da vzamete to predobjavo na znanje, se Vam že v naprej zahvaljujemo. Odbor skupnih društev.

Iz Willocka, Pa.

Prinas v Willocku se ni obrnilo še nič na boljše. Tisti, ki delamo, moramo hoditi za delom v druge naselbine, nekaj jih dela v okolici na javnih delih in mnogi so popolnoma brez dela. Tudi ni nobenega upanja, da se bi razmere pri nas kmalu izboljšale.

Na društvenem in javnem življenju je vse mirno. Narasčaja ni skoraj nikjer, ker je tukaj vedno manj družin. Starri naseljenci počasi odhajajo na oni svet, odkoder se ne vrna-ajo več. Naša naselbina je zgubila še enega starega na-

seljenca, za katerim je ostalo petero otrok od starosti 11 do 26 let. Mati je umrla meseca januarja tega leta, oče Joseph Maček pa pretekli teden. Oba sta se trudila in mučila, da si postavita lastno ognjišče, na katerem bi na starejša leta preživljala svoje dni. Toda kruta smrt je pobrala oba. Joseph Maček je bil rojen v Bukovem vrhu nad Škofjo Loko pred 54 leti. Pred štirimi leti se je moral podvreči težki operaciji in od tistega časa ni bil več dobrega zdravja. Zdravniki so mu svetovali še drugo operacijo na želodcu, pri kateri so nastale komplikacije in zastrupljenje. Bil je član SNPJ in domačeka društva.

Pokojni zapušča poleg otrok še dva brata in več sorodnikov in znancev. Bil je mirnega značaja in povsod priljubljen.

Rojak Anton Pirc je zadnji teden otvoril trgovino s starino za avtomobile, ki se nahaja na 34th and Carson Sts., Pittsburgh. Tam se dobijo vsakovrstni kosi za popravila avtomobila in je priporočati, da naši rojaki kupujejo pri svojem človeku, kjer bodo dobro postreženi. Tvrdba je znana pod imenom Pittsburgh Auto Wrecking Co.

Kdor je bil kedaj na Willocku se gotovo spominja slabe ceste, katero WPA sedaj lepo popravlja, da nam ne bo treba hoditi po blatu. Pa tudi za avte bo sedaj veliko lažje potovanje. Če bi dobili še nove hiše, bi bil Willock podoben malemu mestecu, na kar pa ne smemo niti računati.

John Dolenc.

Razno iz Detroita

Znano je, da smo tukaj praznovali Labor Day tudi Slovence, ki smo se zbrali v velikem številu na slavnosti SNPJ. Mnogo članstva je prišlo iz drugih držav in več glavnih odbornikov. Prišel je tudi Frank Bolka, drugi podpredsednik SNPJ iz Milwaukeeja, ki je zelo agilen in militanten član avtne unije in podpredsednik njegovega velikega lokal. Nekateri (saj jih poznamo!) so mnenja, da Bolka ni govornik, da bi nastopal na prireditvah SNPJ kot gl. odbornik. Jaz pa vem, da je Frank Bolka odkritostren in pošten delavec, katerega bi članstvo tudi v Minnesoti rado slišalo, če bi mu dali priliko.

Delavci v Detroitu še danes ugrabimo, zakaj je "Proletarec" tako pisal o avtne uniji, če ni imel namena zagovarjati kosmate trockiste in njihove agente, ki so rovarili z Martinom in Coughlinom proti enotnosti delavcev. Ne vem, kako bodo sedaj mogli opravičiti svoje stališče, ko so bili trockisti in Martin poraženi od delavstva, ki je odločno nastopilo proti razdvajanjem. Delavstvo dobro ve, da so bili izključeni glavni odborniki nedolžni in da so bili Martin in njegovi zavezniki tisti, ki so kalili enotnost v naših vrstah.

Martin se je moral podati, ker je bila velikanska večina proti njegovi taktiki. Če bi bilo delavstvo verjelo vsakovrstni propagandi, ki je prihajala na dan, bi danes imeli le razvaline nekdanje močne unije. Toda Martinu in njegovim pristašem ni uspelo, ker jih članstvo pozna in ker ni ves tisk posnela Proletarca. V Chicago niso hoteli nič vedeti, da so Frankenstein in drugi gl. odborniki bili na piketnih linijah pred Fordovo tovarno, Martin in Coughlin pa sta na drugi strani delala kompromise, da se ne bi mogli izvesti načrti organiziranja Fordovih delavcev. Chikaški slovničarji, ali boste še naprej tako pisali o naši uniji? Ali boste še zavijali z dejstvi po stari navadi? Bolje bo, da se zopet pridružite delavstvu, dokler ni prepoznano.

Čitatelji in prijatelji lista Naprej priredimo vinski trgovate v soboto dne 15. okto-

bra v Slovenskem Delavskem Domu na S. Livernois. Vabljeni so vsi prijatelji delavstva, da nas posejijo omenjeni večer, kjer se bomo prav po domače zabavali in trgali sladko grozdje.

Vljudno vabimo naše Windsorčane in Toledčane, da pridejo na vinsko trgatavo. Sicer vemo, da so slabi časi, na katere pa bomo kar pozabili ta večer v prijetni družbi zavednih rojakov.

Končno naj še omenim nekaj o naših Bločanih in Cerkljanih živčih v Kanadi, ki so mi še v živem spominu, ko sem bil tam še kot prvi slovenski izseljenec. Moj prijatelj John Krašovec, ki tako lepo zbira pomoč za naš skupni list, je doma iz Slemen nad Blokami.

Sodrug Zdravje se je pohvalno izrazil o Bločanih in Cerkljanih, da so dobri prijatelji lista Naprej in aktivni v svoji uniji. To nas list uči in tako je tudi var. Zavedno delavstvo ne more daleč, če nima svoje dobre organizacije, zato pozivam vse, da delujejo za unije in naš list Naprej, ki nam kaže pot v lepšo in boljše človeško družbo. Zvijivo!

Frank Modic.

Banket Radničkega Glasnika

Pittsburgh, Pa. — Nisem verjel, ko so mi pripovedovali, da je Radnički Glasnik" tako popularen list. Ko sem pa v soboto zvečer prišel v Slovenski Dom in zagledal prenapolnjeno dvorano, (bilo je najmanj dvakrat toliko gostov pri stisnjenih mizah, kot zadnjič, ko je prišel Adlešič in kakih sto ljudi je stojčje poslušalo govornike), sem bil prepričan in uverjen. Cela vrsta govornikov je pojasnjevala značaj preselitve hrvaškega lista iz Chicago v Pittsburgh in navduševala k nadaljnjemu napredku in razvoju lista in gibanja. Za Slovence je pozdravil bratski hrvaški list s. Spoler. Najbolj so bili aplavdirani oni govorniki, ki so se dotaknili žrtve fašizma, Španijo, Kitajsko in ki so izjavljali solidarnost s Čehoslovako in Sovjetsko Zvezo. Na koncu je bila kolekta za izplačilo novo kupljenega Doma, ki je dala velikansko vsoto nad \$1.400. — Ta večer se je javilo samo iz Pittsburghske okolice 17 hrvaških delavcev, ki so prispevali po \$25, večje vsote pa so poslale organizacije iz Californije, iz Chicago, iz Clevelanda. Hrvaškim delavcem in "Radničkemu Glasniku", ki je vzgajil take zavedne borece, vsa čast.

A. H.

VEČERINKA v Dearbornu, Mich.

Kampanjski odbor za izvolitve Frank Murphya in Stanley Novaka, ki sta kandidata Novega deala, prireja večerinko, ki se vrši v soboto 8. oktobra ob 7 uri zvečer v Sugar Bowl na 2702 Salina St., cor. Lowrey. Na tem večeru bo govoril Stanley Novak, kandidat za državnega senatorja. Vstopnina je prosta.

Odbor.

TUJCI V JUGOSLAVIJI

V našem gospodarstvu je zaposlenih 140 tisoč tujcev, in sicer zaposluje: industrija in obrt 84.000, promet in denarstvo 16.700, poljedelstvo in gozdarstvo 10.700, svobodni poklici 15.000.

Večina je Nemcev, Madžarov in ruskih emigrantov.

Schenley 4636
Kadar potrebujete naočnike, tedaj se obrnite na
VICTOR CARLSON
OUR JEWELER — OPTICIAN
4303 BUTLER STREET
PITTSBURGH, PA.

SEDMAK
MOVING AND EXPRESSING
Free Estimates and Low Rates.
6506 St. Clair Ave. Henderson 1920
CLEVELAND, OHIO

